

Всеукраїнський

тиждень права

З нагоди святкування 70-річниці Загальної декларації прав людини з **10 по 14 грудня 2018 року** в школі проведено **Всеукраїнський тиждень права.**

Нещодавно Уряд схвалив розроблений Мін'юстом План проведення Всеукраїнського тижня права на 2018 рік (наказ №94 від 01.10.2018 року), спрямований на підвищення обізнаності громадян щодо міжнародних стандартів прав людини та механізмів їх реалізації та захисту.

Планом передбачено:

- проведення 10 грудня «Всеукраїнського уроку «Права людини»;
- організацію уроків для дітей різних вікових категорій з метою запобігання дискримінації та насильству в школі;
- організацію конкурсів, мистецьких виставок, медіатек, кіноклубів про права людини.

«Символ цього річного тижня права – **парасолька**, що об'єднує зусилля усіх задля утвердження та захисту прав людини в Україні.

Знаємо права, виконуємо обов'язки

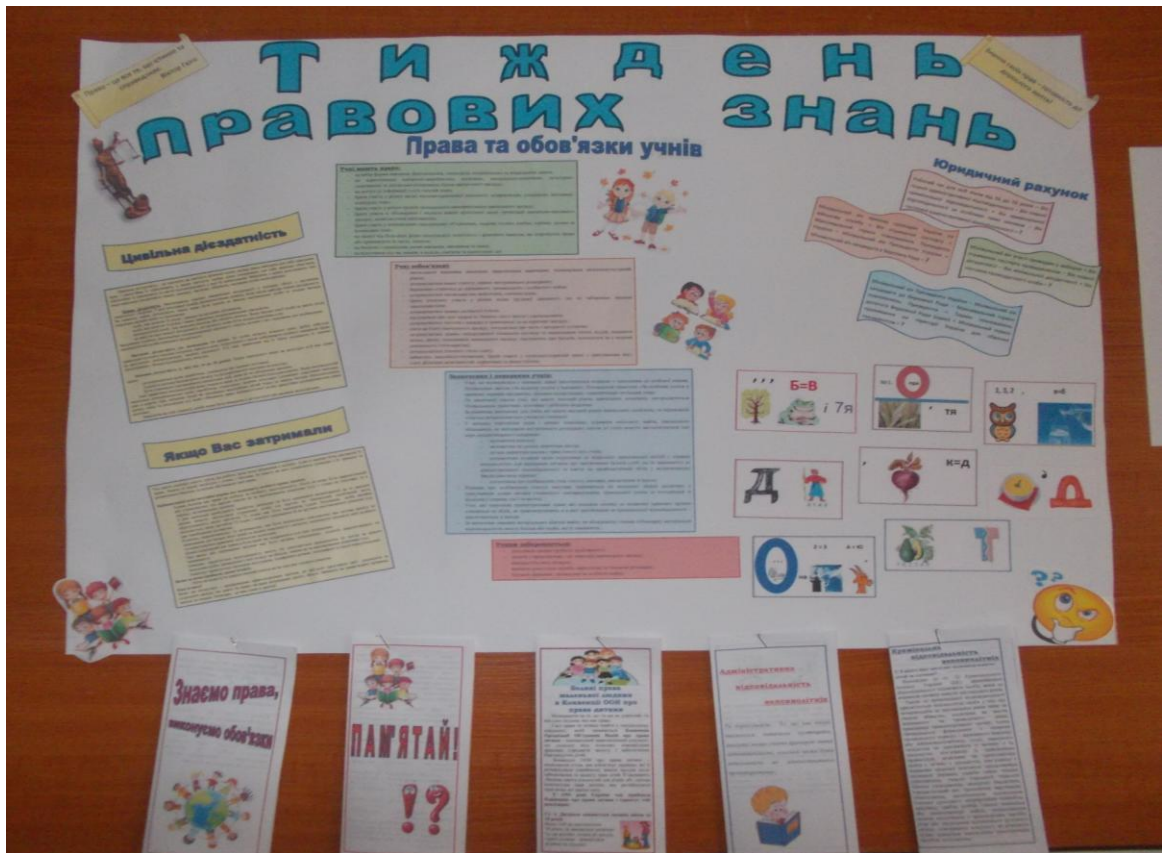
План заходів з проведення Всеукраїнського тижня права

(10-14.12.2018 р.)

№з/п	Назва заходу	Клас	Відповідальний
Понеділок (10.12)			
1	Відкриття тижня. Ознайомлення з планом проведення Всеукраїнського тижня права.	1-11 кл.	Люшина В.О.
2	Тематична виставка «Закони України! Вивчайте! Знайте! Поважайте!»	1-11 кл.	Баранчук Л.І.
3	Створення інформаційних буклетів «Знаємо права, виконуємо обов'язки»	9-11 кл.	Цимбалюк Л.І.
4	Всеукраїнський урок «Права людини»	1-11 кл.	Люшина В.О., класні керівники
5	Інтегроване заняття з правової освіти «Великі права маленької дитини»	4	Баранчук С.І.
6	Бесіда з елементами тренінгу «Поговоримо про закони і права дитини»	9	Лаврентієва Н.О.
Вівторок (11.12)			
1	Корисні підказки. Перегляд мультфільму «Мої права і обов'язки»	3-А	Лемех О.М.
2	Бесіда «Наші права та обов'язки»	6	Баранчук Н.Г.
3	Перегляд презентації «Права та закони суспільного життя»	8-9	Савчук Н.О.
4	Бесіда «Закони й правові органи»	11	Олексина О.М.
Середа (12.12)			
1	Конкурс-гра «Твої права»	2	Бабак Л.М.
2	Заняття з елементами тренінгу «Закон і ми»	10	Мороз Н.В.
Четвер (13.12)			
1	Правова година «Великі права маленької дитини»	1	Штемпель С.О.
2	Година спілкування «Права дитини. Право дитини на здоров'я в сім'ї і суспільстві»	3-Б	Штемпель Г.В.
3	Бесіда «Що ми знаємо про права та обов'язки»	5	Омельчук Ю.О.
П'ятниця (14.12)			
1	Інформаційна хвилинка «Право і обов'язок»	7	Герасимчук К.А.
2	Година спілкування. Конкурсна програма «Мої права та обов'язки»	8	Мудра Н.І.
3	Підведення підсумків тижня.	1-11	Люшина В.О.

Стіннівка

«Знаємо права, виконуємо обов'язки»

Рубрика

«Запитання від Феміди»

Інформаційні буклети

Книжкова виставка

**«Закони України!
Вивчайте! Знайте! Поважайте!»**

Інформаційна хвилинка

«Права та обов'язки учнів»

Відповідно до ст. 20 Закону України «Про загальну середню освіту», учень – це особа, яка навчається і виховується в одному із загальноосвітніх навчальних закладів, зарахування до яких, як правило, здійснюється з 6 років.

Статус учнів як учасників навчально-виховного процесу у загальноосвітніх навчальних закладах, їх права та обов'язки визначаються Законом України «Про освіту», Законом України «Про загальну середню освіту» та іншими нормативно – правовими актами чинного законодавства України.

Я маю
право
знаТИ
СВОЇ права

Учні мають право:

- на вибір форми навчання, факультативів, спецкурсів, позашкільних та позакласних занять;
- на користування навчально-виробничою, науковою, матеріально-технічною, культурно-спортивною та лікувально-оздоровчою базою навчального закладу;
- на доступ до інформації з усіх галузей знань;
- брати участь у різних видах науково-практичної діяльності: конференціях, олімпіадах, виставках, конкурсах тощо;
- брати участь у роботі органів громадського самоврядування навчального закладу;
- брати участь в обговоренні і вносити власні пропозиції щодо організації навчально-виховного процесу, дозвілля учнів (вихованців);
- брати участь у добровільних самодіяльних об'єднаннях, творчих студіях, клубах, гуртках, групах за інтересами тощо;
- на захист від будь-яких форм експлуатації, психічного і фізичного насилля, що порушують права або принижують їх честь, гідність;
- на безпечні і нешкідливі умови навчання, виховання та праці;
- на відпочинок під час перерв, в неділю, святкові та канікулярні дні.

Учні зобов'язані:

- оволодівати знаннями, вміннями, практичними навичками, підвищувати загальнокультурний рівень;
- дотримуватися вимог статуту, правил внутрішнього розпорядку;
- бережливо ставитись до державного, громадського і особистого майна;
- дотримуватися законодавства, моральних, етичних норм;
- брати посильну участь у різних видах трудової діяльності, що не заборонені чинним законодавством;
- дотримуватися правил особистої гігієни;
- піклуватися про своє здоров'я і безпеку свого життя і однокласників;

- дотримуватись чистоти і порядку в приміщенні та на території закладу;
- діяти на благо навчального закладу, піклуватися про честь і авторитет установи;
- дотримуватись правил співдружності (поважати погляди та переконання інших людей, поважати жінок, дівчат, працівників навчального закладу, піклуватись про батьків, допомагати їм у веденні домашнього господарства);
- дотримуватись ділового стилю одягу;
- займатись самообслуговуванням, брати участь у суспільно-корисній праці з урахуванням віку, статі, фізичних можливостей, нормативів та вимог гігієни.

Учням забороняється:

- допускати прояви грубості, вульгарності;
- палити у приміщеннях і на території навчального закладу;
- використовувати петарди;
- вживати алкогольні вироби, наркотичні та токсичні речовини;
- псувати державне, громадське та особисте майно.

Заохочення і покарання учнів:

Учні, які відзначилися у навчанні, праці заохочуються подякою з занесенням до особової справи, Похвальним листом «За відмінні успіхи у навчанні», Похвальною грамотою «За особливі успіхи у вивченні окремих предметів», цінними подарунками, туристичними путівками тощо.

По закінченні школи учні, які мають високий рівень навчальних досягнень, нагороджуються Похвальними грамотами, золотими і срібними медалями.

У випадку порушення норм і правил поведінки, псування шкільного майна, навчального обладнання, не виконання внутрішнього розпорядку школи до учнів можуть застосовуватись такі міри дисциплінарного покарання:

- зауваження вчителя;
- зауваження чи догана директора школи;
- догана директора школи у присутності всіх учнів;
- направлення подання щодо порушника до підрозділу кримінальної міліції у справах неповнолітніх для вирішення питання про притягнення батьків (осіб, що їх замінюють) до адміністративної відповідальності та взяття на профілактичний облік у встановленому Законодавством порядку;
- клопотання про позбавлення учня статусу школяра, виключення зі школи.

Рішення про позбавлення статусу школяра приймається на загальних зборах колективу з урахуванням думки органів учнівського самоврядування, громадської думки та погодження із відділом у справах сім'ї та молоді.

Учні, які порушили адміністративне право або вчинили злочин, за поданням правових органів ставляться на облік, як правопорушники, а в разі притягнення до кримінальної відповідальності – виключаються зі школи.

За нанесення умисних матеріальних збитків майну чи обладнанню учнями субсидарну матеріальну відповідальність несуть батьки або особи, які їх замінюють.

ПРАВА ЛЮДИНИ

Ст.30. Всі діти мають право на національну самобутність

У кожного народу є своя мова, свої традиції, релігії, обряди. Діти мають право користуватися своєю національною культурою, рідною мовою та сповідувати свою релігію.

Ст. 31. Всі діти мають право на відпочинок.

Діти мають право на відпочинок, дозвілля та участь у культурному та творчому житті.

Ст.29. Всі діти мають право на розвиток талантів

В кожній дитині закладений певний дар. Завдання держави полягає в тому, щоб не лише вчасно поліпшити талановитих дітей, а й сприяти розвитку обдарованих.

Ст.37, 39. Жодна дитина не повинна бути скривджена

Жодна дитина не може бути піддана торгівлі, жорстокому поводженню, покаранню та незаконному арешту. У випадках, коли дитина все ж постраждала, держава забезпечує необхідну соціальну реабілітацію та підтримку.

Ст.37,40. Захист прав неповнолітніх правопорушників

Дитина, яка порушила закон, має право на таке поводження, що сприяє розвитку у неї почуття власної гідності та зміцнює повагу до прав і свобод людини.

Ст.38. Дітей не можна залучати до бойових дій

Держава повинна відклати всіх можливих заходів, щоб діти не брали участі у військових діях. Жодна дитина віком до 15 років не повинна призиватися на службу до збройних сил. Держава повинна підтримувати про дітей, які постраждали від збройних конфліктів.

Ст.42. Всі діти мають знати свої права

Держава зобов'язана як найширше знайомити як дорослих, так і дітей з правами, відображеними у Конвенції ООН про права дитини.

Конвенція ООН про права дитини – це твої права. Ти можеш не фіксувати про них. Ти можеш не використовувати їх шодня. Втім, ти маєш знати, що вони існують і вони завжди будуть від інших прав, гарантованих тобі державою.

«Учись жити по закону, поважати і виконувати його дитина повинна з малих літ, сім'ї, дитячого садка, школи.»

Рибінський С.М.

Великі права маленької людини в Конвенції ООН про права дитини

Незважаючи на те, що ти ще не дорослий, ти все одно людина, яка має права.

Свої права ти можеш знайти у спеціальному документі, який називається Конвенція Організації Об'єднаних Націй про права дитини – міжнародний правовий документ, що охоплює весь комплекс міжнародних правових стандартів захисту і забезпечення благополуччя дітей.

Конвенція ООН про права дитини – комплексна угода, яка зобов'язує держави, які її ратифікували (прийняли), вжити заходів щодо забезпечення та захисту прав дітей і називається «Велика угода відповідей для дітей» або світова конституція прав дитини, яку ратифікували практично всі країни світу.

У 1991 році Україна теж прийняла Конвенцію про права дитини і гарантує тобі реалізацію:

Ст. 1. Дитиною вважається людина віком до 18 років

Якщо тобі не виповнилося 18 років, ти вважаєшся дитиною. Ти ще ростеш, ходиш до школи, однією словом – фізично та духовно.

Ст.2. Всі діти є рівними у своїх правах

Всі діти незалежно від походження, кольору шкіри, національності, статі, мови, є рівними у своїх правах.

Ст.3. Всі діти мають право на любов та піклування

Дитина має право на піклування батьків, родичів, громади та держави. Інтереси дітей є пріоритетними.

Ст. 6. Невід'ємне право дитини на життя

Кожна країна має забезпечувати виживання та здоровий розвиток дітей – своїх маленьких громадян.

Ст.11, 35. Захист дітей від викрадення та продажу

Обов'язки держави полягають у тому, щоб доглядати всіх зусиль для попередження викрадення дітей, торгівлі дітьми та їх контрабанди. Діти...не товар, який можна торгувати.

Ст.12, 13. Всі діти мають право на власну думку

Кожна дитина може вільно висловлювати власну думку та погляди, причому, цим поглядом повинна приділятися увага при вирішенні будь-яких питань, що торкаються цієї дитини.

Ст.15. Діти мають право на об'єднання

Дитина має право зустрічатися з іншими людьми, вступати до асоціацій, об'єднань, або ж створювати їх.

Ст.16. Всі діти мають право на особисте життя...

Діти мають право на захист від втручання до їх особистого та сімейного життя. Не можна втручатися у виховання дітей, порушувати їх честь та гідність.

Ст.17. Всі діти мають право на інформацію

Держава забезпечує доступ дітей до всієї інформації. Заохочується розповсюдження засобами масової інформації, матеріалів, які стосуються соціальних, культурних питань розвитку людини. Держава також запобігає розповсюдженню та впливу шкідливої для дитини інформації.

Ст.19, 37. Діти не повинні стати жертвами насильства

Держава захищає дітей від брутального поводження з боку батьків або інших осіб, жодна дитина не може бути піддана катуванню, знущанню, незаконному арешту або позбавленню волі.

Ст.20,21,25. Особлива турбота про дітей-сиріт

Держава повинна забезпечувати захист дитини, яка позбавлена сім'ї, надаючи відповідну альтернативу сімейному піклуванню.

Ст. 23, 25. Особлива турбота дітям-інвалідам

Дитина-інвалід має право на особливе піклування та умови життя, які забезпечать її гідність та участь у житті суспільства.

Ст.24. Всі діти мають право на медичну допомогу.

Діти мають право на медичну допомогу за найвищими стандартами, які реально може забезпечити держава. Жодна дитина не може бути позбавлена доступу до ефективної охорони здоров'я.

Ст.28, 29. Всі діти мають право на освіту

Дитина має право на освіту і обов'язок держави – забезпечити доступну для кожної дитини безкоштовну обов'язкову початкову освіту заохотити її до отримання середньої освіти.

Ст.27. Діти мають право на повноцінне харчування

Кожна дитина має право на рівне життя, необхідний для її фізичного, розумового, духовного, соціального розвитку, батьки несуть відповідальність за забезпечення необхідного рівня життя дитини. Держава ж створює відповідні умови для реалізації цієї відповідальності.

Ст.32, 36. Діти...не повинні залучатися до примусової праці

Дитина має право на захист у тих випадках, коли її задляється робота, яка може нести загрозу її здоров'ю.

Держава встановлює мінімальний вік для прийому на роботу і визначає вимоги для умов праці неповнолітніх.

Запитання від ФЕМІДИ

Казки читаємо - права вивчаємо

- Казка Г.Х. Андерсена «Дюймовочка». Який злочин учинили проти Дюймовочки окремі персонажі цієї казки?
  - шахрайство,
  - вбивство,
  - викрадення,
  - розбій.
- Мультифільм «Ну пострівай!». Чи правомірно діяв Вовк, хатаючи чужі транспортні засоби і видаючись у погоню за Зайцем?
  - так;
  - ні;
  - у якого не було іншого виходу.
- Казка Ш.Джеро «Попелюшка». Чи є порушення законів у діях принца?
  - ні;
  - так;
  - частково.
- Казка О.Толстого «Золотий ключик». Які персонажі займалися у казці шахрайством?
  - пудель Артемон і папа Карло;
  - Буратіно і Мавпяка;
  - ні? Василию і лисиця Аліса.
- Чи скоював злочин правопорушення кіт у чоботях?
  - так;
  - ні;
  - залежно від того, під якою кутом зору подивитися!
- Як називалася країна, в яку шахрай вів Буратіно?
  - Країна Вовдурі;
  - Країна Телепін;
  - Країна Дурія.
- Казка Г.Х. Андерсена «Снігова Королева». Який злочин учинила Снігова Королева?
  - хуліганство,
  - шахрайство,
  - розбій,
  - викрадення,
  - вбивство.

- Чи порушив закон Буратіно своїми небажаними учинками?
  - ні;
  - так;
  - це його особиста справа.

- Казка «Колобок». Чи порушували права Колобка діда та баба?
  - ні в жодну раз;
  - так, порушували;
  - дорослі завжди праві.

- Мультифільм «Ну пострівай!». Хто із звірів у цьому мультифільмі виконував роль мільйонерів?
  - велетні;
  - носороги;
  - слони;
  - гіпопотами;
  - мамонти;
  - черепахи.

- Хто з тварин у казці «Колобок» учинив найбільш злочинний вчинок?
  - вовк;
  - лисиця;
  - велетень;
  - слон.

- Що необхідно казковому персонажу Зігус Гордицю?
  - знати правила дорожнього руху, мати посвідчення водія;
  - кулінарні рецепти;
  - дотримання правил пожежної безпеки, вогнегасник;
  - знати правила польотів і мати посвідчення пілота.

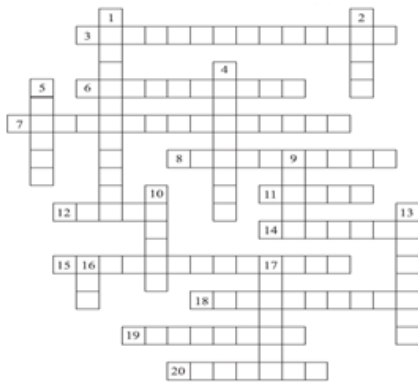

- Казка «Вовк і семеро козенят». Який злочин учинив вовк?
  - хуліганство;
  - шахрайство;
  - викрадення;
  - вбивство з канібалізмом.

- Яким є порушення закону в діях вачуки щодо Попелюшки в казці Ш.Джеро «Попелюшка»?
  - посіб і помага батьки;
  - право на життя;
  - примусження до важкої праці.

Кросворд «Законність і правопорядок»

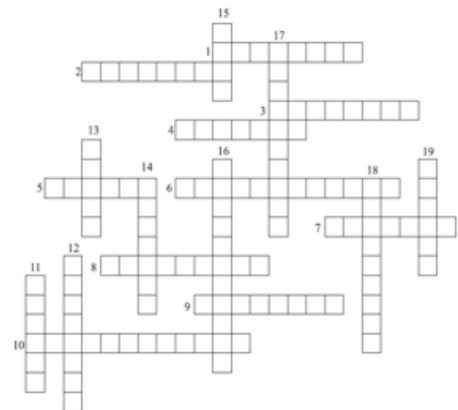
По горизонталі:

- здатність особи мати права і обов'язки;
- одні із елементів правової свідомості за її носіями (суб'єктами);
- система понять, поглядів, уявлень та почуттів з приводу чинного або бажаного юридичного права, а також діяльності, пов'язаної з цим правом;
- одні з основних принципів законності;
- сукупність загальнообов'язкових правил поведінки, встановлених або санкціонованих державою;
- принцип в особливому порядку нормативно-правовий акт вищого органу державної влади, що має вищу юридичну силу;
- різниця правомірної поведінки за формою зовнішнього прояву;
- сукупність діючих НПА певної держави;
- режим відповідності суспільних відносин законам держави, які утворюються в результаті здійснення всіма суб'єктами права;
- необхідність певної поведінки людини, обов'язково умовлена конкретно-історичними потребами існування та розвитку інших людей;
- організація політичної влади, яка здійснює управління справами суспільства.

По вертикалі:

- режим впорядкованості суспільних відносин, який складається за умов законності;
- різниця адміністративного стягнення;
- форма реалізації зобов'язувачих юридичних норм, яка полягає в активній поведінці суб'єкта, що здійснюється ними незалежно від їх власного бажання;
- соціальні правила поведінки, які склалися в суспільстві в зв'язку з уявленнями людей про добро і зло, честь і совість і т.д., і забезпечуються внутрішнім переконанням, силою суспільної думки і заходами громадського впливу;
- загальнообов'язкове правило поведінки, встановлене або санкціоноване державою; результат процесу відбиття різних явищ в свідомості людини;
- юридичні гарантії законності за найближчими цілями;
- рішення компетентного державного органу, втілене у формі закону, указу, постанови, тощо;
- здатність людини діяти у відповідності зі своїми інтересами і цілями.

Кросворд «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина»

По горизонталі:

- крайня форма расової дискримінації;
- встановлена державою необхідність, яка дає кожному громадянину припис на певний вид і міру поведінки;
- особа, яка вимушено покинула свою країну і поселилася в іншій країні;
- документ, який засвідчує особистість громадянина;
- правове положення громадянина;
- правовий зв'язок особи з державою;
- особа без громадянства;
- байдуже ставлення до суспільного життя і політичної діяльності;
- система дій та поглядів на людину як найвищу цінність;
- відновлення в правах осіб, притягнених до кримінальної або адміністративної відповідальності.

По вертикалі:

- звернення в державний орган з приводу порушення прав конкретної особи;
- особа, яка має постійний правовий зв'язок з державою, яка має монархічну форму правління;
- система нормативних установок, встановлених державою;
- висока ступінь вибору поведінки;
- міжнародний договір політичного змісту;
- основний закон держави;
- спосіб прийняття громадянами рішень з найважливіших питань державного життя;
- володіння, користування і розпорядження майном;
- дискримінація за ознакою раси.

Юридичний рахунок

Робочий час для осіб віком від 16 до 18 років – Вік повної адміністративної відповідальності – Вік повної кримінальної відповідальності + Вік кримінальної відповідальності за особливо тяжкі злочини – Вік часткової адміністративної відповідальності = ?

$$(36 - 18 - 16 + 14 - 16 + 0)$$

Мінімальний вік участі громадян у виборах + Вік отримання паспорта громадянином – Вік повної дієздатності – Вік мінімальної дієздатності + Вік настання правоздатності особи = ?

$$(18 + 16 - 18 - 15 + 0 = 1)$$

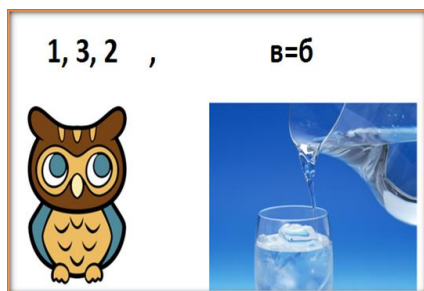
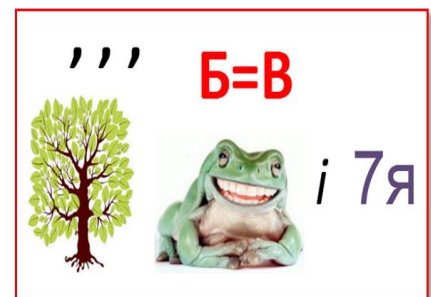
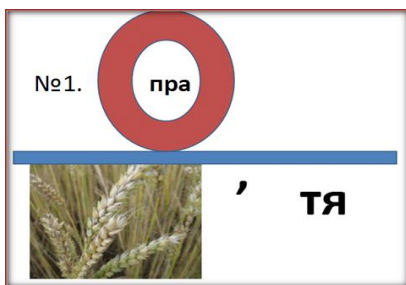
Мінімальний вік призову громадян України на військову службу + Вік отримання паспорту + Максимальний термін повноважень Президента України – Мінімальний вік Президента України + Мінімальний вік кандидата у Верховну Раду = ?

$$(18 + 16 + 10 - 35 + 21 = 30)$$

Мінімальний вік Президента України – Мінімальний вік кандидата до Верховної Ради – Максимальний термін повноважень Президента + Термін повноважень депутата Верховної Ради (один) + Мінімальний термін проживання на території України для обрання президентом = ?

$$(35 - 21 - 10 + 4 + 10 = 18)$$

Розгадування ребусів

1, 6, 2, 3, 4, 5

Всеукраїнський урок «Права людини»

Люшина В.О., вчитель правознавства

Мета: з'ясувати суть понять «права людини» і «свободи людини»; опрацювати міжнародні правові документи щодо прав людини і прав дитини; ознайомитися з механізмом захисту прав людини; розкрити особливу роль прав і свобод людини у відносинах людини і держави, значення захисту прав людини і громадянина; спонукати учнів до активного мислення; розвивати вміння учнів аргументовано обстоювати власну точку зору, працювати в групі; виховувати активну політичну позицію школярів; роз'яснювати цінності надбань демократа в Україні.

Очікувані результати: після уроку учні зможуть: тлумачити поняття «права і свободи людини»; описувати їх види; називати міжнародні документи з прав людини і прав дитини; опрацьовувати та аналізувати їх зміст; знати органи та організації, які захищають права і свободи людини; аналізувати правові ситуації та висловлювання відомих людей.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Вид уроку: презентація проєктів.

Обладнання: Конституція України; Правознавство (практичний курс): Підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. – К.: Грамота, 2009, ілюстрації, колаж «Конвенція ООН про права дитини», стінгазета «Правознавець», пам'ятка «Куди можна звернутися, якщо ваші права порушено», електронний атлас з історії, фрагменти відеофільмів, учнівські проєкти «Загальна декларація прав людини», «Конвенція ООН про права дитини», «Права дитини. Сучасна ситуація в Україні».

Епіграфи

Рівність прав не в тому, що всі ними користуються, з в тому, що вони надані. Сенека
Свобода дає право робити те, що не шкодить іншим.

Е. Клаудіус

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ УРОКУ

II. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Вправа «Асоціації»

Учитель. Запишіть свої асоціації щодо терміна «права». Ці слова мають починатися з букв, які складають саме це слово.

- Порядок
- Рівність
- Актуальність
- Взаєморозуміння
- Активність

Демократичне суспільство,
демократична держава нерозривно пов'язані з поняттями прав і свобод

людини. Кожен із вас у повсякденному житті напевно вимовляли слова «я маю право», «це моє право», «права людини».

Метод «Мозковий штурм»

1-ша група – придумують і записують 1-2 речення зі словами «права людини».

2-га група – закінчують словосполучення «Я думаю, що права людини – це...» (...можливість людини мати певні матеріальні, соціальні культурні і духовні блага, які необхідні їй для нормального існування). 3-тя група – назвуть 1-2 причини, які можуть переконати іншу людину знати свої права.

Учитель. Як бачимо, права необхідні заради самої людини, права і свободи є запорукою повноцінного і безпечного життя людини. Тому всі повинні їх добре знати.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ ТА МЕТИ УРОКУ.

Учитель. Сьогодні на уроці ми починаємо вивчення другого розділу із нашого підручника, який називається «Ти – людина, значить, маєш права» та з'ясуємо що таке права і свободи людини. А також ознайомимося з міжнародними документами з прав людини і прав дитини та механізмом захисту прав людини.

Очікування

Чого ви чекаєте від сьогоднішнього уроку? Напишіть свої очікування і прикріпіть до терезів очікування.

На партах у вас лежать листи самооцінювання, де ви будете відмічати результати своєї роботи протягом уроку.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Що таке права і свободи людини

Учитель. Сьогодні питання прав і свобод людини посідає чи не найважливіше місце як у світі, так і в Україні. Наявність прав і свобод, ступінь їх реалізації є основним критерієм визначення розвитку демократії будь-якої держави. Становище людини в державі характеризується її правовим статусом. Правовий статус особи передбачає: права, свободи, обов'язки.

Права людини – це захищена і гарантована державою можливість щось робити і здійснювати, не порушуючи права і свободи інших людей.

Робота з підручником

Прочитайте визначення поняття «права людини» на с. 48.

Учитель. Права людини держава повинна забезпечити певними механізмами, юридичними процедурами, органами. (Право на власність, на освіту, на соціальне забезпечення)

Свободи людини – це те саме, що й права, але здійснюються вони самостійно, без будь-якого втручання держави та її органів, і від держави вимагається лише не обмежувати можливості для реалізації цих свобод.

Свободи людини – це відсутність обмежень, утисків у чомусь (діяльності, поведінці), можливість вибору моделі поведінки. (Свобода світогляду і віросповідання, слова, зборів, мітингів, демонстрацій.)

Права і свободи – це обсяг міри тих благ, які держава зобов'язалась гарантувати особі і суспільству.

Учитель. Прошу в зошиті записати таке судження: «Право є тим, реалізацію чого держава гарантує, свобода ж є простором, у який державі не можна втручатися».

Шлях людства до сучасного розуміння прав людини був досить тривалим. У давні часи поведінку людей регулював звичай. Із розвитком людського суспільства й утворенням держави регулювати поведінку людей почали правові норми. Проте люди були не рівні між собою. Правові норми надавали одній частині суспільства більший обсяг прав, іншій – менший або не надавали ніяких прав взагалі.

Робота в парах з електронним атласом

Учитель. Прошу вас виступити експертами із тлумачення поняття «право» у різні історичні періоди, які "вам визначають фрагменти карти.

Побудова «Правового сонця» методом «Синтез думок»

Учні діляться на три команди.

Учитель. Уявіть, що ви відкрили нову країну, де ще ніхто не жив і в якій немає ні прав, ні законів. Ви будете першими поселенцями. Які ж права і свободи потрібні людині в цій країні? Обговоріть в команді й оберіть 10 найважливіших, на вашу думку, прав людини. Уявіть людину в центрі «Правового сонця», від якого розходяться промені – права.

Учні записують на паперових променях права, презентують відповіді і прикріплюють правові промені навколо «сонця».

– Молодці, що так оперативно виконали завдання. Хочу зазначити, що захист прав є одним із головних завдань міжнародної спільноти. Тому в галузі прав людини існує близько 300 декларацій, конвенцій, хартій, у різний час створених і визнаних світовим співтовариством. Та дуже частов реальному житті права людини порушувалися. Так, під час Другої світової війни 1939-1945 рр. порушення прав людини були масовими й особливо зухвалими. Мільйони людей стали жертвами знущань, масових убивств.

Перегляд фрагменту відеофільму. Виступ учня – дослідника-історика «Порушення прав людини в роки Другої світової війни»

– Саме уроки цієї війни дали розуміння того, що права людини мають бути справою не окремого громадянина й навіть не окремої держави, а всього людства.

1945 р. було створено найбільшу і найвпливовішу міжнародну організацію ООН, однією з її держав-засновників була Україна. І серед перших документів, які розробила ООН, був спеціальний документ, присвячений правам людини.

2. Загальна декларація прав людини

Учитель. 10 грудня 1948 р. Генеральна Асамблея ООН на своєму засіданні в Парижі прийняла Загальну декларацію прав людини.

Мультимедійна презентація

Загальна декларація прав людини»

Виступ учнів.

Електронний словник. Робота над поняттям

Декларація (від лат. *deklaro* – заявляю, оповіщаю) – офіційне проголошення державою, політичною партією, міжнародними організаціями головних принципів їхньої діяльності, програмних позицій; повідомлення про суттєву, принципову зміну в їхньому статусі.

Учитель. З метою розвитку норм г- положень Загальної декларації прав людини була розроблена ціла низка міжнародно-правових актів:

- Міжнародний пакт про громадянські та політичні права (1966 р.),
  - Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права (1966 р.),
- Конституція нашої держави, прийнята у 1996 р., також закріпила основні права і свободи людини.

Учитель. Права людини можна класифікувати. Існують особисті (громадянські), політичні, економічні, соціальні, культурні права людини.

- Особисті права (стосуються охорони приватного життя особистості, її свободи, безпеки, власності).

- Економічні права (стосуються людини, як учасника господарського життя).

- Соціальні права (зобов'язують державу до створення умов гідного рівня життя, охорони здоров'я та соціального забезпечення).

- Політичні права (ними користується людина як учасник громадського життя, вони пов'язані з участю громадян у виконанні та контролюванні влади).

- Культурні права (містять право на навчання та участь у культурному житті).

Робота з правовим документом

Учні опрацьовують витяг із Загальної декларації прав людини.

Запишіть, до якої групи прав належать права, наведені в Загальній декларації.

3. Міжнародні акти про права дитини

Учитель. 1959 р. була прийнята Декларація прав дитини. Під час підготовки цієї декларації точилася дискусія щодо того, чи потрібна вона, адже вже була прийнята Декларація прав людини.

- Чи поширюється дія Загальної декларації прав людини на дітей?
До слова запрошуюю того, хто вважає себе непоганим оратором.

Конкурс ораторів

Експромтом проголосіть коротку промову з проблеми «Для чого потрібна була окрема декларація для дітей, якщо вже існували міжнародні документи з прав людини?». (Дітям потрібні додаткові права, що забезпечують їх розвиток. Адже дитина слабша фізично, має недостатній життєвий досвід і тому потребує додаткового захисту та підтримки з боку батьків чи осіб, які їх замінюють.)

Вправа «Порушення прав дітей у казках» (перегляд дитячих малюнків)

Які права дітей були порушені в казках про Івасика Телесика, Попелюшку, Дюймовочку?

Перегляд фрагменту відеофільму «Права дітей» (Електронний атлас з історії України, 10 клас)

Забезпечення яких прав вимагають діти?

Учитель. «Світовою конституцією прав дитини» називають Конвенцію про права дитини, прийняту ГА ООН 20 листопада 1989 р.

Робота за підручником

Учні опрацьовують поняття «конвенція»

Мультимедійна презентація «Конвенція про права дитини»

Виступ учнів.

Рольова гра «Засідання комітету ООН з прав дитини»

Учитель. Сьогодні ми проведемо «Засідання комітету ООН з прав дитини» з метою обговорення питання про те, як досягти прогресу у справі забезпечення прав дитини в Україні відповідно до міжнародних стандартів.

Згідно зі ст. 43 Конвенції про права дитини такий Комітет складається з десяти експертів, яким притаманні високі моральні якості та компетентність у галузі, що її охоплює ця Конвенція. Члени Комітету обираються таємним голосуванням з числа внесених до списку осіб, висунутих державами-учасницями. Кожна держава-учасниця може висунути одну особу з числа своїх громадян. Вибори проводяться на нарадах держав-учасниць, що скликаються Генеральним секретарем у центральних установах Організації Об'єднаних Націй. Згідно зі ст. 44, щоп'ять років уряди країн мають звітувати перед Комітетом ООН з прав дитини про вжиті ними заходи щодо закріплення визнаних у Конвенції про права дитини та прогрес, досягнутий у реалізації цих прав.

Запрошую всіх вас до зали засідань Комітету ООН з прав дитини.

Голова Комітету ООН з прав дитини. Зараз проблема дитинства – одна з найважливіших у нашій країні. І не треба легковажно ставитися до ситуації, що склалася, бо діти – наше майбутнє, і це треба сприймати дуже серйозно. Конвенція ООН про права дитини порушується на кожному кроці, бо про неї знають одиниці. Давайте заслухаємо представників уряду України зі звітом про виконання Конвенції про права дитини.

Представник офіційної урядової делегації України. Уряд України та Верховна Рада значну увагу приділяють захисту прав дитини. Охорона дитинства в Україні є стратегічним національним пріоритетом. Безпосередньо на охорону прав дитини спрямований Закон України «Про охорону дитинства», який встановлює основні засади державної політики у цій сфері. 2005 р. у Верховній Раді були проведені парламентські слухання з питання «Забезпечення прав дітей в Україні. Охорона дитинства і материнства». Указом Президента України була затверджена національна програма «Діти України». Кабінетом Міністрів України прийнято «Державну програму з подолання дитячої безпритульності і бездоглядності на 2006-2010 роки», реалізація якої сприяла ефективному соціально-правовому захисту прав дітей.

2006 рік було оголошено роком прав дитини. Цього ж року Урядом було схвалено Концепцію державної програми «Підтримка сім'ї у 2006-2010 роках та Концепцію

Державної програми реформування закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування». Реалізуючи ці програми, ми прагнемо створити всі умови для гармонійного розвитку кожної дитини.

Активну участь у захисті прав дитини в нашій країні бере Всеукраїнський комітет захисту прав дітей. Створений 1993 року, він поставив за мету дослідити стан дитинства в Україні, проводить чималу роботу із захисту прав дітей.

Експерт ООН. Давайте вислухаємо правозахисників, представників Всеукраїнського комітету захисту прав дитини. Вудь ласка, вам слово.

«Правозахисники». Справді, ситуація в Україні складна. Погляньте на таблицю, і ви побачите реальну ситуацію, що склалася в Україні щодо виконання Конвенції й порушення прав дитини. (Перегляд слайдів. Аналіз ситуації).

Вимоги

Конвенція ООН про права дитини

Фактично

1. Держави визнають, що кожна дитина має право на життя (ст. 6), право знати своїх батьків і право на їхнє піклування (ст. 7)

1. Дітей викрадають, продають, викидають на смітник, у найкращому разі їх залишають у дитбудинку. Бездоглядних і безпритульних дітей нараховується 14 тис.

2. Держави повинні вживати усіх необхідних заходів щодо зниження рівня смертності немовлят і дитячої смертності (ст. 24)

2. Демографічна криза набирає в Україні дедалі більше обертів. Чи не найбільша смертність спостерігається серед дітей, а особливо немовлят.

3. Держави мають захищати дітей від усіх форм насильства. (Сюди входять соціальні програми та інші форми боротьби проти жорстокого поводження з дитиною.) (ст. 19)

3. Жорстокість і насильство спостерігається у багатьох українських родинах, в інтернатах, дитбудинках, де повинні бути гарантії щодо захисту знедолених дітей.

4. Батьки несуть відповідальність за надання дитині належних умов життя, потрібних для її розвитку (ст. 27), розвитку її талантів, розумових та фізичних здібностей (ст. 29)

4. Сьогодні в Україні 90 тис. дітей позбавлені батьківської турботи. Безробіття, невідповідність заробітної плати рівню життя, фізична неспроможність нашого дорослого населення – основні чинники, які не сприяють повноцінному розвитку дитячої особистості

5. Держави, зобов'язані захистити дітей від усіх форм експлуатації (ст. 36)

5. Діти працюють, жебракують. Залучення дітей до жебракування сприяють самі батьки – діти стають злочинцями, безпритульними, вони голодують і гинуть через байдужість своїх батьків алкоголіків чи наркоманів.

6. Підліткова злочинність (ст. 40)

Поводження держави з підлітками, які порушили кримінальне законодавство, має сприяти відновленню гідності дитини

6. Підліткова злочинність останнім часом збільшилася на 24% . Почастішали пограбування, розбої, хуліганство. Як свідчить статистика кожен десятий злочин вчинено у стані сп'яніння.

7. Держави вживають заходів щодо сприяння регулярному відвідуванню шкіл і зниженню кількості учнів, що залишили школу (с т.28)

7. Рівень освіти у нашій державі останнім часом різко знижується. Масово скорочується кількість класів, сотні шкіл втратили своє право на існування.

Можна ще довго говорити про права дитини, випадки їх порушень, недоліки законодавства, але потрібно діяти. Потрібна справжня програма дій, яка б допомагала збереженню й дотриманню прав дитини.

Експерт ООН. Ми вислухали представників України, вивчили й проаналізували ситуацію, що склалася в цій країні з питання захисту прав дітей. Ситуація в Україні складна. Тому сьогодні ми намітили рекомендації щодо реальних шляхів виходу із ситуації, що склалася в суспільстві. Ми рекомендуємо:

- налагодити механізм виконання законів;
- запровадити попередню експертизу державних рішень, що стосуються добробуту дітей;
- гарантувати прожитковий мінімум для дитини шляхом державної підтримки сімей з дітьми;
- надати можливість батькам заробляти необхідні кошти для утримання дітей;
- законодавчо закріпити принцип найбільш повного забезпечення інтересів дитини під час вирішення будь-яких питань щодо неї і з нею; гарантувати дитині юридичну допомогу;
- продовжити реформування системи сирітських закладів, зокрема створення інтернатів сімейного типу;
- зберегти безкоштовну вищу освіту;
- створити дієву державну організацію, яка б контролювала дотримання Конвенції ООН про права дитини та захищала інтереси і права дітей.

Завдання

1. Що потрібно для того, щоб права дітей не порушували?
2. Запропонуйте пункти до програми дій. Підготуйте вдома мультимедійну презентацію.
4. Органи й організації, які покликані захищати права і свободи людини

Учитель. Існує система органів держави, призначенням яких є допомога людям щодо захисту їх прав. Прошу звернути увагу на «Пам'ятки», де наведено перелік державних органів та посадових осіб, які зобов'язані захищати права і свободи людини в Україні. Захист прав і свобод людини здійснюють також міжнародні організації, зокрема ООН та Європейський суд тощо.

Робота з Конституцією України

Учитель. Прошу всіх відкрити Конституцію України, опрацювати ст. 55, 101, 121 і надати відповідь на такі запитання:

1. Хто гарантує і захищає права і свободи людини?
2. До кого може звертатись людина для захисту і своїх прав?

3. Доповніть фрагментами із Конституції перелік державних органів та посадових осіб, діяльність яких спрямована на захист прав і свобод людини.

Учні опрацюють статті та за бажанням дають відповіді на поставлені запитання.

– Як бачимо, права і свободи людини закріплені в міжнародних та вітчизняних документах, їх захищають міжнародні організації, державні органи та посадові особи в Україні.

V. РЕФЛЕКСІЯ

Усім учням роздано малюнки-символи зі світової книги прав дитини.

Вправа «Продовжити речення»

Якщо я маю право на..., то...

Створення «Правового дерева»

1-ша група – на папірцях, вирізаних у вигляді листочка, записує права, що належать до групи особистих прав;

2-га група – економічних прав;

3-тя група – соціальних прав;

4-та група – політичних прав;

5-та група – культурних прав.

Після цього представники кожної із груп на гілках дерева прикріплюють таблички з назвами видів прав людини.

Бесіда

1. Чи справдилися ваші очікування на сьогоднішньому уроці?
2. Які б ще права ви додали до нашого правового сонця?
3. Заповніть листи самооцінювання.

VI. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

1. Опрацювати § 7 підручника, завдання після параграфа підручника.
2. Скласти програму дій (мультимедійну презентацію) «Що потрібно для того, щоб права дітей не порушували?»
3. Індивідуальні завдання: написати есе за висловлюваннями відомих людей.

Рівність прав не в тому, що всі ними користуються, а в тому, що вони надані.

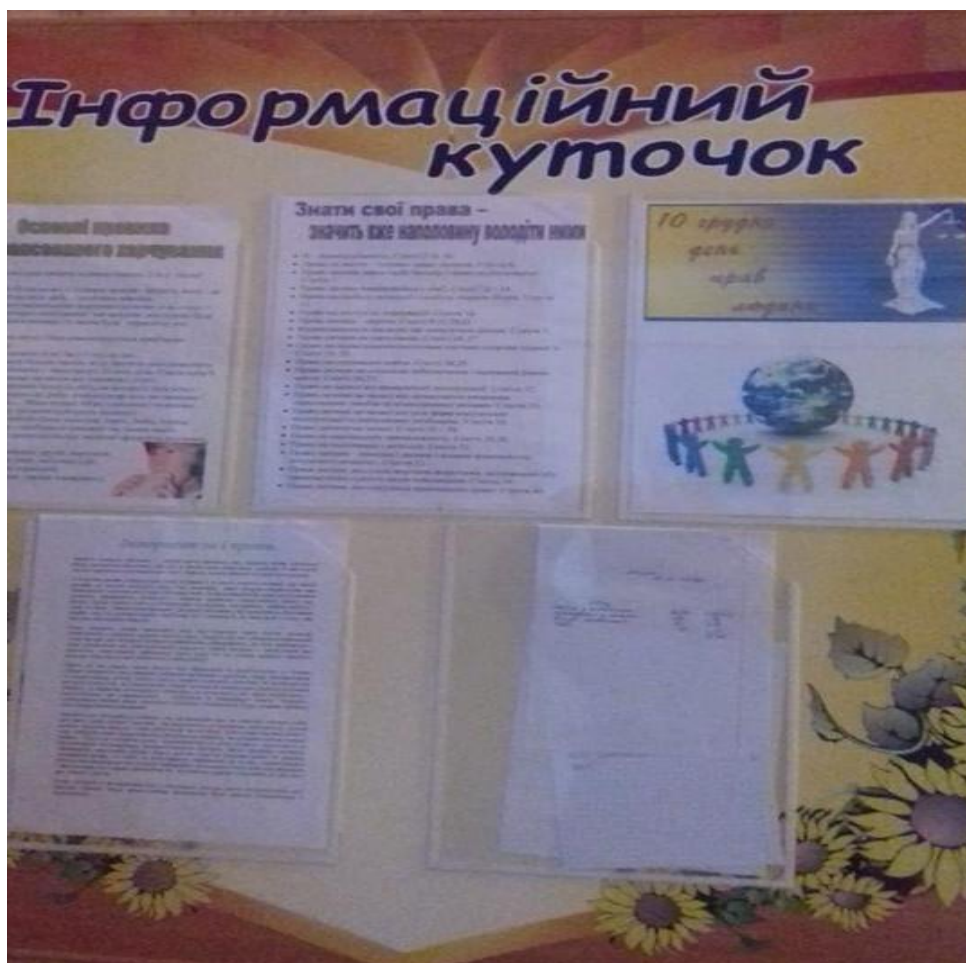
Сенека

Свобода є правом робити все, що дозволено законом.

Ш. Монгпеск'є

Перегляд презентації «Права та закони суспільного життя»

Савчук Н.О., педагог-організатор

Правова година «Великі права маленької дитини»

Штемпель С.О., класний керівник 1 класу

Мета: формування людської гідності, свободи особистості, міжособистісних стосунків у дусі толерантності, дружби, миролюбності, доброти; передача знань про права людини, про взаємозв'язок прав людини та громадянина; виховання розуміння зв'язку прав людини та збереження миру на Землі.

Конкурс-гра «Твої права»

Бабак Л.М., класний керівник 2 класу

Мета: довести учням, що дитина – повноцінний член суспільства, який має низку прав; виховувати гуманне ставлення до всіх людей.

Корисні підказки. Перегляд мультфільму «Мої права і обов'язки»

Лемех О.М., класний керівник 3-А класу

Мета: закріпити знання дітей про права дитини, проголошені в Декларації; розповісти учням про їхні права й свободи, визначені Конвенцією про права дитини; вчити толерантно ставитись до прав інших людей; правильно реалізовувати свої права; розвивати вміння знаходити компромісне рішення; виховувати в учнів поважне ставлення до власної особистості та інших.

Година спілкування «Права дитини. Право дитини на здоров'я в сім'ї і суспільстві»

Штемпель Г.В., класний керівник 3-Б класу

Мета: продовжувати формувати уявлення про права дитини; ознайомити учнів з поняттями «право», «Конституція», «Декларація», «Конвенція»; акцентувати увагу на правах дитини, які порушуються в родині, у школі; виховувати повагу до сім'ї, друзів, оточуючих. Почуття дисциплінованості.

Інтегроване заняття з правової освіти «Великі права маленької дитини»

Баранчук С.І., класний керівник 4 класу

Мета: формувати уявлення про права дитини; ознайомити учнів з їх основними правами та обов'язками; навчити дітей вмінню захищати себе при порушенні прав дитини; дати уявлення про поняття «право», «Конституція»; розвивати увагу, старанність; виховувати повагу до своєї сім'ї, друзів, оточуючих, почуття дисциплінованості.

Бесіда «Що ми знаємо про права та обов'язки»

Омельчук Ю.О., класний керівник 5 класу

Мета: розширити знання дітей про їхні особисті права, підвести учнів до розуміння того, що необхідно не лише знати свої права, але й сумлінно виконувати свої обов'язки; прагнути розуміння необхідності виконувати правила поведінки в школі; виховувати повагу до вчителів, однолітків та людей, що є старшими за віком; сприяти розвитку мислення, уяви, пам'яті і самостійності.

Бесіда «Наші права та обов'язки»

Баранчук Н.Г., класний керівник 6 класу

Мета: розповісти учням про їхні права й свободи, визначені Конвенцією про права дитини; навчити правильно розрізняти свої права та обов'язки; виховувати в учнів поважне ставлення до власної особистості та інших.

Інформаційна хвилинка «Право і обов'язок»

Герасимчук К.А., класний керівник 7 класу

Мета: виявити, яким є рівень знань учнів з прав та обов'язків дитини; розвинути вміння самостійно роботи висновки та їх аналізувати; зорієнтувати дітей, куди і до кого звертатися при вирішенні проблем порушення їх прав.

Бесіда з елементами тренінгу «Поговоримо про закони і права дитини»

Лаврентієва Н.О., класний керівник 9 класу

Мета: систематизувати та розширити знання учнів про документи, що гарантують права дитини, закріпити знання учнів про права, які їм гарантує ООН та стимулювати виконувати обов'язки, які покладені на дітей шкільного віку; розвинути зв'язне мовлення, критичне мислення, через вміння аналізувати ситуації, висловлювати свою думку; виховувати людські чесноти і сприяти подоланню власних недоліків.

Заняття з елементами тренінгу «Закон і ми»

Мороз Н.В., класний керівник 10 класу

Мета: *формувати в учнів поняття про основні права учнів, задекларовані в Конвенції ООН; ознайомлення з питаннями соціально-правового захисту.*

Бесіда «Закони й правові органи»

Олексина О.М., класний керівник 11 класу

Мета: *ознайомити дітей з процедурою прийняття законів, структурою правоохоронних органів; виробляти уміння застосовувати правові знання для пояснення фактів навколишнього життя.*

ПІДСУМКИ проведення Всеукраїнського тижня права у 2018-2019 навчальному році

Відповідно до річного плану роботи школи на 2018-2019 навчальний рік, наказу Друхівської ЗОШ І-ІІІ ступенів від 03 грудня 2018 року № «Про організацію та проведення Всеукраїнського тижня права у 2018 році» в період з 10 по 14 грудня 2018 року в школі було проведено Всеукраїнський тиждень права відповідно до плану розробленого заступником директора з виховної роботи Цимбалюк Людмилою Іванівною.

Проведення тижня права було спрямовано на те, щоб поглибити знання дітей про їх права, зазначені в державних документах, зокрема в Конституції України. Цей тиждень – пропаганда, спрямована на всіх громадян нашої держави. А наша маленька «державка» (тобто школа) не стала винятком.

10 грудня 2018 року класними керівниками 1-11-х класів та вчителем правознавства Люшиною В.О. було проведено Всеукраїнський урок «Права людини».

В школі оформлено тематичну стіннівку про права та обов'язки учнів, створено інформаційні буклети «Знаємо права, виконуємо обов'язки», «Пам'ятай!», «Адміністративна та кримінальна відповідальність неповнолітніх», «Великі права маленької дитини в Конвенції ООН про права дитини» та розроблено кросворди, вікторини, ребуси, юридичні рахунки у рубриці «Запитання від Феміди» (заступник директора з виховної роботи Цимбалюк Л.І.).

Традиційно бібліотекарем школи Баранчук Л.І. в приміщенні шкільної бібліотеки організовано виставку літератури «Закони України! Вивчайте! Знайте! Поважайте!».

Педагогом-організатором Савчук Н.О. організовано для учнів 8-9-х класів перегляд презентації «Права та закони суспільного життя».

Протягом тижня класними керівниками 1-4-х класів проведено правові години, години спілкування: «Великі права маленької дитини», «Твої права», «Мої права і обов'язки», «Про права дитини», організовано перегляд мультфільму на правову тематику.

Класними керівниками 5-11-х класів проведено тематичні бесіди, години спілкування на теми: «Що ми знаємо про права та обов'язки» (5 клас), «Наші права та обов'язки» (6 клас), «Право і обов'язок» (7 клас), «Мої права та обов'язки» (8 клас), «Поговоримо про закони і права дитини» (9 клас), «Закон і ми» (10 клас), «Закони й правові органи» (11 клас).

Загальний рівень проведення виховних заходів в межах Всеукраїнського тижня права можна визначити як достатній, проте класним керівникам слід активізувати діяльність по залученню до подібних тематичних заходів батьків учнів своїх класів, плануючи та проводячи батьківський всеобуч відповідної тематики, а також, щодо запрошення на класні заходи представників відповідних структур.

Інформація про проведення Всеукраїнського тижня права у 2018 році висвітлена на сайті Друхівської ЗОШ І-ІІІ ступенів <https://dryhiv.e-schools.info>.